

Asia: OPH-1775-2023

Prosessiteollisuuden perustutkinnon perusteiden luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Tutkinnon muodostuminen

Lausunnossa pyydetään kiinnittämään huomiota tutkinnon muodostumisen osalta erityisesti seuraaviin kokonaisuuksiin:

- pakollisissa tutkinnon osissa on työelämässä vaadittava keskeinen osaaminen
- valinnaiset tutkinnon antavat laaja-alaisia valmiuksia alan eri tehtäviin
- tutkinnon muodostuminen mahdollistaa monipuolisen opintopolun työelämän eri tarpeisiin.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan kenttään.

Vesihuoltolaitoksilla tarvitaan prosessiosaamista talousveden tuotantoon vesilaitoksella ja jätevesien käsittelyyn jätevedenpuhdistamolla. Prosessit ovat ominaispiirteiltään erilaiset ja toimivat eri käsittelylaitoksilla. Nykyisissä perustutkinnon perusteissa on kaksi tutkinnon osaa, joihin sisältyy vesihuollon prosessiosaamista. Vesien käsittely prosessiteollisuudessa, 20 osp (106329), jonka osaamisen pystyy osoittamaan talousveden tuotannossa vesilaitoksella ja Ympäristötekniikan prosessien hallinta, 20 osp (106330), jonka osaamisen pystyy osoittamaan jätevedenpuhdistuksessa jätevedenpuhdistamolla.

Uudessa perusteluonnoksessa on vain yksi valinnainen tutkinnon osa, joka sisältää vesihuollon prosessiosaamista. 2.21. Vedenpuhdistusprosessissa toimiminen, 15 osp, sisältää vedenpuhdistusprosessiin liittyviä osaamisvaatimuksia ja opiskelija voi osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä talousveden tuotannossa vesilaitoksella. Opintokokonaisuus on supistunut laajuudeltaan 20 osp --> 15 osp, mikä heikentää saatavaa osaamista. Tutkinnon osan osalta todetaan, että opiskelija voisi osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä myös jäteveden käsittelyprosessissa, mutta opintokokonaisuus ei pidä sisällään jätevesien käsittelyyn sisältyviä osaamisvaatimuksia. Uudesta perusteluonnoksesta on poistunut kokonaan Ympäristötekniikan prosessien hallinta 20 osp, joka piti sisällään jätevesien käsittelyyn liittyviä

olennaisia osaamisvaatimuksia mm. toimia jätevesien käsittelyprosessin työtehtävissä, arvioida ympäristövaikutuksia, toimia energiapitoisten sivutuotteiden hyödyntämisprosessin työtehtävissä ja noudattaa kestävän kehityksen ympäristöperiaatteita.

Perusteluonnoksessa vesihuollon osaamista sisältävät tutkinnot osat tulevat supistumaan merkittävästi aiemmasta, 40 osp --> 15 osp laajuuteen, jolloin perustutkinnosta ei ole enään jatkossa mahdollista saada riittävää osaamista vesihuoltolaitoksen prosessiosaajaksi. Prosessiteollisuuden perustutkintoon olisi tärkeää sisällyttää myös jätevesien käsittelyyn liittyviä osaamisvaatimuksia.

Vesihuollon osaamisen turvaaminen on nostettu esiin mm. seuraavissa kansallisissa hankkeissa:

Opetushallitus toteutti vuonna 2020 Vesialan tulevaisuuden osaamistarpeet VOSE-hankkeen. Hankkeen loppuraportissa ”Vesi vanhin voitehista” keskeisiksi muutostarpeiksi tunnistettiin vesihuoltoalan osaamisen turvaaminen sekä riittävän laajan ja selkeän vesihuoltokoulutuksen tarjonnan turvaaminen myös ammatillisessa koulutuksessa. Hankkeen loppuraportti: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/vesi-vanhin-voitehista>.

Maassamme on käynnissä Maa- ja metsätalousministeriön toimesta kansallinen vesihuoltouudistus. Uudistuksen valmisteluun ovat MMM:n ohella osallistuneet ympäristöministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Valvira, ELY-keskukset, sekä alan keskeiset järjestöt, Vesilaitosyhdistys, Kuntaliitto ja Suomen Vesihuolto-osuuskunnat sekä kuntien ja vesihuoltolaitosten edustajia. Yksi vesihuoltouudistuksen keskeisistä toimenpidealueista on ”Vesihuollon pätevyysvaatimusten ja urapolkujen kehittäminen”, joka osaltaan vaikuttaa siihen, vesihuoltopalvelut saadaan turvattua laadukkaalle ja kestäväälle tasolle maassamme. Seuraavassa on vesihuoltouudistuksen ohjelman kirjauksia toimenpiteelle: ”Osaamisen varmistaminen ja ylläpito vesihuoltoalalla ovat suuria haasteita nyt ja tulevaisuudessa. Iso osa vesihuoltoalan ammattilaisia on eläköitymässä lähivuosina. Tavoitteena on vahvistaa merkittävästi alan osaamista ja koulutusta kaikilla vesihuollon osa-alueilla ja tehtävätasoilla. Vesihuoltoalan koulutusta on kehitettävä yhdessä vesihuoltoalan kanssa.”

Kansallisen vesihuoltouudistuksen toimeenpanosuunnitelmassa 10/2022 kohdassa ”3.2. Vesihuoltoalan koulutuksen kehittäminen” on kirjattu toimenpiteiksi 3.3.5 Oppilaitosten opintokokonaisuuksien ja koulutuksen sisällön kehittäminen siten, että löytyy selkeästi vesihuoltolaitoksien tehtäviin valmistavia opintokokonaisuuksia ja 3.2.1 Ammatillisen koulutuksen tarvekartoitus, joka toteutetaan vuonna 2023. Kansallinen vesihuoltouudistus: <https://mmm.fi/vesihuoltouudistus>

Tutkinnon osat

Lausunnossa pyydetään kiinnittämään huomiota tutkinnon osien osalta erityisesti seuraaviin kokonaisuuksiin:

- **osaaminen (tiedot, taidot ja pätevyudet) on ajantasaista ja huomio tulevaisuuden osaamistarpeet**
- **termistö on selkeää, ymmärrettävää ja toimialalla yleisesti käytettävää**
- **osaamisen voidaan hankkia, osoittaa ja arvioida työelämän tehtävissä ja prosesseissa erilaisilla työpaikoilla.**

Pyydämme mainitsemaan, mihin tutkinnon osaan palaute kohdistuu.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan kenttään.

-

Muut huomiot perusteluonnoksesta

-

Henttonen Katri
Suomen Vesilaitosyhdistys ry - Vesihuoltolaitosten toimialajärjestö, jonka jäsenenä on noin 300 vesihuoltolaitosta kattaen noin 90 % maamme vesihuollosta.